

La mort 2.0

La manera com la societat occidental ha conviscut amb la presència inevitable de la mort ha canviat al llarg dels segles. Ha passat de viure's amb certa naturalitat fins al segle XIX, a ocultar-se, a partir del moment en què la mort ?a mitjan segle XX? va substituir el sexe com a tabú. Ara, en plena societat 2.0, amb l'existència d'una vida virtual paral·lela, d'una identitat digital ("allò que hem fet, que hem construït a la xarxa, i també tot el que s'ha dit de nosaltres, o amb nosaltres"), que complementa i conviu amb la nostra identitat física, sembla que estem abocats a pensar amb nous horitzons de gestió davant la perspectiva indefugible de la mort, la nostra i la de les persones que ens són properes. On va a parar, la nostra identitat digital, quan morim? Què se'n fa? Qui n'és el propietari? Qui en té els drets?

D'aquestes preguntes parteix l'excel·lent assaig de Miquel Pueyo i Ernest Benach que va guanyar el darrer premi Josep Vallverdú i que recentment ha publicat Pagès editors: "Mort certa, hora incerta". En una primera part molt reflexiva, profunda però gens farragosa ?citen les fonts bibliogràfiques més diverses, des de Sèneca o Epicur fins a Maragall o Màrius Torres, passant per Flaubert, Aracil o Bertrand Russell? el llibre analitza com ha viscut la humanitat al llarg de la història aquest moment transcendent amb què conclou l'existència física d'un ésser humà. "La mort ?diuen els autors?, posant límits a la nostra existència, dóna sentit a cada instant i un significat a cada vida. (...) Només la immortalitat seria encara més terrible que la mort. (...) Ens convertiria en éssers sense projecte ni sentit". No es tracta de buscar un sentit a la mort (segons Julian Barnes, a qui Pueyo i Benach citen sovint, cercar per a la vida una conclusió que tingui sentit és una conspiració de metges, capellans i novel·listes), sinó de recuperar la dignitat del traspàs i del dol. Reivindiquen, per exemple, la "desmedicalització de la mort i la restauració de la seva dignitat", però ho veuen molt difícil "mentre la nostra societat no assumeixi la necessitat de recuperar una convivència natural amb la mort (...), d'assumir l'envelliment (...) i de recuperar el valor i el temps del dol".

Tenint en compte que, com diu Manuel Castells, "les xarxes són instruments apropiats per a una (...) organització social que pretén superar l'espai i aniquilar el temps", caldria plantejar-se què cal fer amb la informació que deixem darrere nostre. Què passa amb la nostra identitat digital quan morim? Després d'una anàlisi força exhaustiva de tot allò que ja s'està produint a la xarxa en aquest sentit (memorials, serveis de notaria digitals, gestió de correus electrònics i xarxes socials...), i després d'haver reflexionat sobre la història de la construcció social de la mort i d'haver manifestat el desig d'introduir canvis per viure una mort més digna, els autors comparteixen la convicció que cal madurar el tractament de la identitat digital i de la mort digital. Anem-hi rumiant. Miquel Pueyo i Ernest Benach fan un primer pas per ajudar-nos-hi.